

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXII. — Izdan in razposlan dne 6. maja 1885.

54.

Ukaz ministerstev za notranje reči, pravosodje, trgovino in poljedelstvo od 10. aprila 1885,

o odvracanju in zatiranju nalezljivega šumečega prisada pri govedih in prašičjega šena.

Ker se nalezljivi šumeči prisad pogostoma prikazuje pri goveji živini, sosebno po alpskih deželah, a šen (pereči ogenj, rudeča bolezen) pri prašičih po vseh deželah, in ker se je opazilo, da se v odvracanje in zatiranje teh bolezni, za katerima pogine toliko živine, ne uporabljajo celo nikake poskrbe in naredbe ali pa da se uporabljajo one zoper črtnico (prisad na vranici) ukazane, katerih uporaba vendar v tem slučaju mero preseza, daje to povod ministerstvu notranjih reči, v porazumu z ministerstvi pravosodja, trgovine in poljedelstva poprijeti se pooblastitve, podeljene mu v §. 1, odstavku 3 postave od 29. februarja 1880 (Drž. zak. št. 35) ter vzprijeti govejo bolezen: nalezljivi šumeči prisad in pa svinjski ali prašičji šen med boleznimi, navedene v 1. odstavku § 1 napomnjene postave.

Po le-tem naj se na ti boleznimi uporabljajo splošna določila oddelkov I., II., III., V., VI., VII. in VIII. te postave in izvršitvenega ukaza k isti (Drž. zak. od l. 1880 št. 36), in pa kazenska določila postave od 24. maja 1882 (Drž. zak. št. 51).

Poleg tega izdajó se v odvracanje in zator teh bolezni, katerih znamenja ali prikazi se ob enem naznanjajo, sosebno še naslednja ukazila.

A. Goveja bolezen: nalezljivi šumeči prisad.

1. Kadar se kje pokaže nalezljivi šumeči prisad, naj župan (grajščinski načelnik) precej naznanilo o tem dotičnemu političnemu okrajnem oblastvu pošlje.

Goveda, pri katerih se kažejo znamenja šumečega prisada, treba je do prihoda uradnega živinskega zdravnika, da poistini, káko bolezen imajo, odločiti od zdravih in do tega časa okužene hleve, stajališča in pašnike živini zapreti.

2. Ako živinski zdravnik spozná, da je bolezen nalezljivi šumeči prisad, sme kužna komisija opustiti nadaljnje odločevanje živali, ki na novo zbolé, in vzdrževanje zaprtije.

3. Dokler živinski zdravnik ne izreče, kakšna je bolezen, treba je za bolno živino postavljati posebne strežnike, ki ne smejo prihajati v dotiko z zdravo živino, in posebne posode za klajo in napoj in posebno orodje uporabljati za zdrava in za bolna živinčeta.

4. Po izrečeni uradni določbi o bolezni naj župan (grajščinski načelnik), če živina na novo zboleva, dá napraviti propisane živinozdravno-policijske naredbe ter ni potreba več posebne poizvedbe po uradnem živinskem zdravniku.

5. Živali za šumečim prisadom zbolevshe ne smejo se klati v ta namen, da bi se meso použilo.

6. Mrtva trupla takih živinčet, ki so erknila, kakor je poistinjeno, za nalezljivim šumečim prisadom, ali ki so bila zarad te bolezni pobita, smejo se iz kože devati.

V prid obračati take kože dopušča se pod uvetom, da bodo ali precej v strojarnico oddane in ondi v vapno djane, ali da se, kjer bi to ne bilo mogoče, razkužijo s tem, da se najmanj 24 ur denejo v redko vapneno kašo ali čorbo, narejeno iz 1 dela jedkega vapna in 60 do 100 delov vode.

7. Druge dele in izdelke od živinčet, ki so bila bolna za šumečim prisadom, prepovedano je v prid obračati ali prodajati.

8. Mrtva trupla živinčet, katera so poginila za šumečim prisadom ali ki so zarad te bolezni bila pobita, treba kar je najhitreje mogoče odstraniti takó, da ne bode nikake škode odtod.

9. Ako se mrtva trupla ne odstranjajo po termičnem ali kemijskem poti, morajo se jame globoko izkopati, mrhovine va-nje vržene najpred z jedkim vapnom ali pepelom posuti ali z degtom (katranom) ali gnojnico politi in stoprv po tem s prstjo zasuti.

Jame za mrhovino naj se primerno zavarujejo.

10. Vsakovrstni odpadki, ki izvirajo od živali obolevših za šumečim prisadom, in pa gnoj iz hleva in stelja morajo se sežgati ali pa posuti z jedkim vapnom ali pepelom in potem globoko zakopati.

11. Okužene hleve, staje in priprave (orodje) treba je kaj dobro in razsežno razkužiti.

12. Kadar se nalezljivi šumeči prisad prikaže kot kuga, ki se širi, reči je uradnemu živinskemu zdravniku, da hodi od osmih do osmih dni živino ogledavat. Kadar slučaj ostane edinit, bode dovolj, poslati ga, da v čisto dene, kaka je bolezen, in da vodi razkuževalni postopek.

Kadar se v enem in istem prostorstvu istodobno prikaže šumeči prisad in pa črmnica ali vranični prisad, naj zdravnik hodi živino ogledovat v rokih za črmnico postavljenih ter naj ob enem ogleduje obojo bolezen.

13. Sprožene živinozdravno-policijske naredbe naj pri edinitih slučajih te bolezni tedaj prestanejo, kadar ni več nobenega bolnega živinčeta; a če se kje šumeči prisad kužno širi, naj prestanejo, kadar v štirinajstih dnevih, odkar je poslednje živinče poginilo ali ozdravelo, ni več nobeno živinče vnovič zbolelo za šumečim prisadom ter je v obojem slučaji propisana razkužba hlevov, staj, orodja in posodja zvršena.

Kužno-poročilni razkazek je sestavljati po priloženem obrazci I.

B. Prašičji šen.

1. V naznanilu, katero mora župan (grajščinski načelnik ali nadstojnik) brez odloga poslati političnemu okrajnemu oblastvu, čim kakor si koli bodi zvé, da se je med prašiči prikazal šen, treba je povedati število obolevših živali in pahištev, katerih se je ta bolezen lotila.

Župan (grajščinski načelnik) naj precej napravi, da se zdrave svinje odločijo od bolnih in da se okuženi hlev zaprè.

2. Vidi li se iz tega naznanila, da se je bolezen v nekem pahištvu bolje razpasla, ali da se je izcimila v več pahištvi, ali da se sploh nevarneje kaže, naj politično okrajno oblastvo odpošlje uradnega živinskega zdravnika, da stvar ové in živinozdravno-policijske poskrbe sproži.

Kadar slučajji ostanejo samo ediniti, moči je županu (grajščine nadstojniku) prepustiti, da on pod svojo odgovornostjo ukrene in nadzira živinozdravno-policijske naredbe.

3. Prašiče ali svinje za šenom obolevše treba je odločiti od zdravih ter okužene hleve in staje zapreti.

Prepovedano je svinje iz kužnih pahištév goniti na vkupno pašo, če se tudi zdi, da so še zdrave.

4. Bolnim svinjam treba je postavljati posebne strežnike, kateri ne smejo priti v dotiko z zdravimi svinjami, ter nabavljati posebne posode za krmo in napoj, in pa posebne priprave za zdrave in za bolne svinje.

5. Take svinje iz okuženih pahištév, ki so še viditi zdrave, ne smejo se klati nego samo v teh pahištvi in pod nadzorom oglednika za živino in meso postavljenega.

6. Meso takih svinj, ki so bile zaklane o prvem začetku bolezni, sme se — če pri klanji pričujoči mesovni oglednik natanko ogledavši ga spozná, da se sme dopustiti ljudem v použitje ter se ne zapazijo nikake premene v notranjih organih, — samo izključno v kužnem selišči uporabljati za užitje pod uvetom, da se takšno meso precej po zakolji vročini za vrenje potrebni izpostavi (podvrže) ali pa v razsol dene.

Prepovedano je sirovo meso od prašičév, ki so imeli šen, uporabljati ali za odplato ali brezodplatno oddajati.

7. Mrtva trupla crknjenih in onih pobitih prašičév, imevših šen, za katere se je izreklo, da njih meso ljudem ní užitno, treba je odstraniti tako, da ne bode nikake škode odtod. Takisto je treba od onih pobitih prašičév, imevših šen, katerih meso je bilo spoznano, da je za jed ljudem, vse ostale dele (drob v prsni in trebušni otlini, možgane itd. po tem odpadke) odstraniti po neškodnem.

8. Ako se mrtva trupla ne odstranjajo po termičnem ali kemijskem poti, nego z zakopavanjem, morajo se jame globoke narediti, po tem, ko se mrhovina va-nje dene, s prstjo dobro zatlačiti in primerno zavarovati.

9. Okužene hleve, staje in priprave (orodje) pri bolnih živalih rabljene, treba je osnažiti in razkužiti.

10. Ako se najde ta bolezen med svinjami, ki se kam ženó, treba je ustaviti jih ter narediti, da pridejo pod zaprtijo.

Pri tem naj politično okrajno oblastvo dela na to, da se bolne svinje odstrani, kakor je najhitreje mogoče. A če v 8 dnevih po tem, ko je poslednja žival ozdravela ali parnila, ní več zbolela za šenom nobena, dopustiti je, naj se dalje ženó.

11. Ako se prašičji šen pokaže v večjem razširu, poslati je v kužno selišče uradnega živinskega zdravnika, da v čisto dene bolezen in končni razkuževalni postopek vodi.

Kadar se kuga razpase v velikem razsežaji, prepušča se sprevidu političnega okrajnega oblastva, hoče li uradnemu živinskemu zdravniku naročiti, da tudi po večkrat v primernih dobah ali rokih ogledovat gre po okuženih krajih.

Pri slučajih, ki ostanejo ediniti, bode dovolj, če se uradni živinski zdravnik pošlje na zadnje, da vodi razkuževanje.

12. Župan (grajščinski načelnik) kužnega selišča ali kraja je dolžan, vsak teden poslati političnemu okrajnemu oblastvu prav popisan kužni (bolezenski) razkazek, v katerem je treba poodčititi, koliko je okuženih pobištrev in staj, koliko je v poročilnem razkazu (poročilni razpredelnici) zapisanih vnovič zbolelih, po tem ozdravevših, erknenih in pobitih svinj.

13. Ukrenene živinozdravno-policijske naredbe naj pri edinitih slučajih te bolezni tedaj prestanejo, kadar ní več nobene bolne svinje; a če se kje prašičji šen kužno širi, naj prestanejo tedaj, kadar v 8 dnevih, odkar je poslednja svinja ozdravela ali poginila, več ní vnovič zbolela za šenom nobena svinja ter je v obojem slučajih zapovedana razkužba svinjakov, svinjskih staj, orodja in posodja opravljena.

Kužno-poročilno razpredelnico ali razkazek sestavljati je po priloženem obrazci II.

Taaffe s. r.

Pražák s. r.

Pino s. r.

Falkenhayn s. r.

Kužno-poročilni razkazek

[illegible]

Obrazec II.

Kužno-poročilni razkazek

o prašičjem šenu v okraji

Občina	Kraj (selišče)	Dan, katerega je			Število svinj okuženih pohištrev zapisano o času poistinjania	Do dneva podanega poročila je						Dne izrečeno, da je bolezen nehala	Opomnja
		bolezen vnela se	naznanjena	poistinjena		zbolelo	ozdravelo	parnilo	zaklanih		ostanek bolnih		
								bolnih	sumnih				
												V tem razpredelku je poodčititi število o začetku bolezni zaklanih svinj, za katerih meso se je izreklo, da ga smejo ljudje použiti.	

P o u k

o znamenjih nalezljivega šumečega prisada pri govedih in šena pri svinjah ali prašičih.

A. Goveja bolezen: nalezljivi šumeči prisad.

Nalezljivi šumeči prisad je bolezen kažoča se sosebno po leti in v nekih določenih krajih pri mlajših govedih od šestih mesecev do štiri leta starih, redkeje pri starejih govedih. Ta bolezen hitro teče ter se navadno s smrtjo končava in znamenje jej je to, da se govedu naredí naglo rastoča otekline, ki zašumí ali zahreščí, če se potiplje.

V nekaterih slučajih je otok prvo opazno znamenje bolezní, a v drugih nasproti kaže govedo, predno obolí, neko mlohavost ali trudnost, žalost, neče jesti in prežvekovati, smrček mu je suh, životne končine mrzle, koža se trese, živinče šepa (šanta) na eni ali drugi nogi, včasí ga tudi napenja in kolje.

Otok lahko se usede na različnih mestih telesa; najraje biva na gnjati, križi, na ledovji, na stegnih, na spolnih delih, tudi pod prsi in na vratu ob strani. S početka majhen, brez razločnih mej in jako boleč, raste in povečuje se ta otok kaj hitro ter utegne v osmih do desetih urah kaj znamenit obim doseči. Malo po malo postaje sè sredine manj občutljiv, zahreščí, če se potiplje, ter daje jasen glas, če se potrka ali pokleplje na-nj. Če se vreže v otok, pocedí se iz njega s početka bolezní rudečkasta, pozneje temnobarvena kri, proti koncu življenja peneča tekočina.

Dokler otekline ali nabuhlina raste, povečujejo se prikazni vročnice, koža postaja vroča, kri hitreje teče; živinče hitro a težavno sope; bolna žival kaže veliko slabotnost ter se more samo z velikim trudom in omahovaje premikati. Naposled se uleže ter nikdar več ne vstane, koža postaja mrzla in živinče na zadnje, najraje en dan ali dva po tem, ko so se mu zapazila prva znamenja bolezní, navadno pogine. Redko kdaj katero ozdravi; a če govedo enkrat šumeči prisad prestane, ne lotí se ga ta bolezen v drugo.

B. Prašičji šen.

Prašičji šen (pereči ogenj, rudeča bolezen) prikazuje se sosebno v vročih poletnih mesecih ter se najraje lotí mlajših živali in pa takih, ki se bolezní težje ubranijo (ki so manj odporne).

O začetku bolezní je svinja mlohava in žalostna, rada plega, žrè le malo, a nasproti ima večo žejo; ne redko se vidi, da jo mraz pretresa in da se ji toplota kože izpreminja, sosebno na ušesih in nogah; težko sope ter največkrat hripavo kašlja.

Ko bolezen napreduje, svinja popolnem neha jesti; na zadnjih delih telesa je občutljiva, če jo pritisneš, pogostoma jo sili na bljevanje ali tudi zares kaj izbruha iz sebe; včasih se ji zapeka po črevih, še raje pa ima drisko. Čim huja

je driska, tem bolj omedleva žival. Kadar se bolezen sosebnost na dihala vrže, tedaj živali zelo zmanjkuje sape, pogostoma hripavo pokašljeje in časih se vidi, da težko požira.

Vidne sluznice so zamoklo rudeče, koža je mestoma ali tudi razsežnejše, sosebnost na trebuhu, v dimljah, na presredku, na notranji oblini stegen, na podšijku, na rilci in ušesih rudeča ali vijolasta ali črno-marogasta in otekla, časih tudi z mehurji; v nekaterih slučajih se prime prisad večjih ali manjih kosov kože, sosebnost na ušesih, na končinah noge ali na repu.

Poleg tega kaže bolna žival tu veliko razburjenost in nemirnost, tam nasprotno veliko topost ali opoklost, nekatera tišči ali sili v eno plat, druga se vrti krogoma, pozneje se vidi slabost in mrtvoudnost na zadku.

Kjer je bolezen ložja, utegne žival ozdraveti, ali taka včasih vendar ni popolnem zdrava, ker vsled ne ozdravljenih črev rado kaka napaka v prebavljanji in rejenji (hranitbi) ostaja.

Hujši slučaji se navadno končavajo s smrtjo in sicer, kjer bolezen prav hitro teče, že v enem ali dveh dnevih, a pri manj hitrem teku bolezni v štirih do osmih dnevih.

55.

Ukaz ministerstva za pravosodje od 21. aprila 1885,

da se občina Udrška odkazuje pod okoliš Bohovskega okrajnega sodišča na Českem.

Na podlogi postave od 11. junija 1868 (Drž. zak. št. 59) odločuje se občina Udrč iz okoliša Žlutiškega (Žoltiškega) okrajnega sodišča ter odkazuje v okoliš Bohovskega okrajnega sodišča.

Ta ukaz pride v moč 1. dne januarja 1886.

Pražák s. r.

56.

Ukaz ministerstva za finance od 27. aprila 1885,

o neki premeni ukaza od 20. januarja 1884 (Drž. zak. št. 13) glede dovoljenja, pivo s pridržkom davkovnega povračila izvažati.

Določilo točke 2 v ukazu od 20. januarja 1884 (Drž. zak. št. 13), po katerem dovoljenja, pivo s pridržkom davkovnega povračila prek colne meje izvažati, ne sme dobiti niti noben tak pivar, v katerega varilišči je kdo izmed njegovih služnikov storil težek dohodarstven prestop zoper propise o davku od piva ter je zaradi tega prišlo do pravokrepne obsodbe v kazen, razkreplja se v porazumu s kralj. ogerskim ministerstvom za finance.

Dunajewski s. r.